

1953 Darbesine Giden Süreç

1949

İkinci Dünya Savaşının bitmesinin ardından İran, sahip olduğu petrol rezervleri nedeniyle hem Batının hem de Sovyetlerin hedefi haline gelmeye başladı.

4 Şubat 1949

İran Şah'ı Muhammed Rıza Pehlevi'ye suikast girişimi.

Haziran 1950

General Ali Razmara İran'ın başbakanı oldu.

Haziran 1950

Petrol endüstrisinin millileştirilmesine yönelik destekler artarak büyüyor.

Mart 1951

Başbakan Ali Razmara suikast sonucu öldürüldü.

25 Mart 1951

Dünya, İran'ın petrol endüstrisine el koyma girişimini yakından takip ediyor.

28 Nisan 1951

İran Başbakan Hüseyin Ala istifa etti ve milliyetçi Muhammed Musaddık İran'ın yeni başbakanı oldu.

20 Mayıs 1951

İngiltere İran'ı petrolün millileştirilmemesi için uyarıyor.

17 Temmuz 1952

Şah ve Musaddık arasında petrol arasında yaşanan gerilim nedeniyle Musaddık istifa etti. Ahmed Kavam İran'ın yeni başbakanı oldu.

18 Temmuz 1952

17 Temmuz'da başlayan gösteriler sürmeye devam ediyor.

22 Temmuz 1952

Musaddık'ı yeniden başbakan olarak ataması için Şah'a yapılan baskılar devam ediyor.

23 Temmuz 1952

Musaddık yeniden başbakan. Gösteriler sona erdi ve asayiş tesis edildi.

Mart 1953

CIA İran'da darbeye yönelik çalışmalarına başlıyor.

16 Nisan 1953

CIA yaptığı çalışmanın ardından İran'da darbenin mümkün olduğu sonucuna varılıyor.

13 Mayıs 1953

Ortadoğu
Analiz

CIA ve İngiliz istihbaratı Lefkoşa'da darbe taslağı için buluşuyor. Bu arada da CIA'nın Tahran istasyonu Musaddık'ı itibarsızlaştırma faaliyetlerine başlıyor.

19 Haziran 1953

Son taslak için İngiliz istihbaratı ve CIA bir araya geliyor. Onay için ABD ve İngiliz Dışişlerine sunuluyor.

1 Temmuz 1953

Britanya başbakanı plana onay veriyor.

11 Temmuz 1953

25 Temmuz 1953

ABD Başkanı Eisenhower plana onay veriyor.

CIA'nın baskıları sonucunda Prenses Eşref, Şah'ın Musaddık'ı azletmeye ikna etmesi için İran'a geri dönüyor.

29 Temmuz 1953

ABD, Musaddık'ı zayıflatmaya yönelik propaganda faaliyetlerini artırıyor.

1 Ağustos 1953

Şah, General Norman Schwarzkopf ile yaptığı toplantıda kendisine sunulan General Zahedi'nin yeni başbakan olarak atanması kararını imzalamayı reddeder.

13 Ağustos 1953

15 Ağustos 1953

Şah'ın, Musaddık'ı azledeceği bilgisi İran'da hızlıca yayılıyor.

Darbe başlar fakat Musaddık'ın süreci haber almasıyla başarısızlığa uğrar.

16 Ağustos 1953

17 Ağustos 1953

Şah Bağdat'a kaçır.

General Zahedi başbakan olduğunu açıklar ve ardından ABD Musaddık'ın devrilmesi için bu haberin yaygınlaştırılmasını sağlar.

18 Ağustos 1953

19 Ağustos 1953

Başarısız darbe girişimiyle cesareti kırılan ABD İran'a Musaddık'a yönelik girişimlerin durdurulmasını talep eder.

Sokaklarda toplanan Şah yanlılarına General Zahedi öncülük ediyor. Gün sonuna kadar Zahedi kontrolü ele geçiriyor ve Musaddık hükümeti devriliyor.

23 Ağustos 1953

22 Aralık 1953

Şah İran'a geri dönüyor.

Musaddık 3 yıl hapse mahkûm edildi.